

V. BAROK

Uczeń:

9. Wprowadzenie do baroku (wiadomości ogólne).	– określa ramy czasowe baroku i główne prądy filozoficzne – wyjaśnia pojęcia: barok, kontrreformacja, racjonalizm – wymienia najwybitniejszych uczonych epoki i ich zasługi – ogólnie przedstawia obraz świata i człowieka wypływający z filozofii baroku – krótko przedstawia racjonalizm jako prąd filozoficzny – wymienia najważniejsze cechy stylu barokowego – rozpoznaje budowle barokowe – samodzielnie znajduje informacje o epoce w dostępnych źródłach – korzysta ze słowników specjalistycznych, albumów oraz z zasobów multimedialnych - wyjaśnia pojęcia sarmata, sarmatyzm, i porządkuje informacje o kulturze sarmackiej (w miarę możliwości na podstawie <i>Potopu</i>),	– szerzej przedstawia kontekst historyczny i kulturowy epoki – omawia przemiany w nauce i filozofii mające wpływ na kształtowanie się nowej epoki – przedstawia wpływ kontrreformacji na literaturę i sztukę – *przedstawia ideowy przekaz sztuki jezuickiej (a zwłaszcza architektury) – opisuje wygląd barokowych kościołów jezuickich – znalezione informacje porządkuje w problemowe całości
10. Człowiek wobec nieskończoności. Pytanie o sens istnienia. Wobec śmierci i nieubłaganego upływu czasu.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem sonetów Sępa-Szarzyńskiego oraz wiersza Naborowskiego <i>Krótkość żywota</i> – rozpoznaje tematykę oraz problematykę czytanych utworów oraz ich związek z filozofią baroku – na podstawie czytanych utworów przedstawia kryzys wiary w człowieka, który przynosi nowa epoka – przedstawia dylematy ludzi baroku, *odwołując się do kontekstu filozoficznego (np. Pascala) – przedstawia koncepcję bytu ludzkiego jako „wiecznej wojny” w sonetach Sępa-Szarzyńskiego – w czytanych utworach wskazuje cechy stylu barokowego (niepokój, nieład, skomplikowanie, niejasność, dysharmonia) – w czytanych wierszach wskazuje i nazywa typowe dla stylu barokowego środki stylistyczne, np.: inwersja składniowa, przerzutnia, antyteza, paradoks, oksymoron, peryfrazja, instrumentacja głoskowa, *kalambur, itp.; określa ich funkcje – na podstawie przeczytanych wierszy oraz obejrzanych dzieł malarstwa i rzeźby wyjaśnia, jaką funkcję pełnił w sztuce baroku topos marności (<i>vanitas</i>) – określa, jakie uczucia i refleksje budzi w podmiotach lirycznych czytanych wierszy świadomość śmierci i przemijania	– na podstawie czytanych wierszy przedstawia barokową wizję Boga, człowieka i świata – podaje ogólne informacje biograficzne o autorach czytanych dzieł – *wyjaśnia filozoficzną koncepcję jednoczesnej znikomości i wielkości człowieka (człowiek wobec nieskończoności – w ujęciu Pascala i G. Bruna) – porównuje cechy stylu barokowego w czytanych utworach poetyckich oraz w dziełach innych sztuk (np. w architekturze); wskazując środki artystyczne typowe dla tworzywa danego dzieła – *określa związek barokowego stylu czytanych utworów z zawartą w nich wizją świata i świadomością człowieka – dokonuje analizy i interpretacji czytanych wierszy – na podstawie poznanych utworów oraz literatury przedmiotu przygotowuje dłuższą wypowiedź na temat motywu marności w sztuce baroku; wygłasza ją na podstawie samodzielnie opracowanego konspektu – *na podstawie poznanych dzieł oraz literatury przedmiotu pisze esej (lub referat) o sztuce baroku
13. W barokowym teatrze świata. Dramat ludzkich namiętności, z których	– wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Makbeta</i> – rozpoznaje tematykę i problematykę dramatu oraz jego związek z światopoglądem baroku	– odwołując się do treści utworu, określa, jaka wizja człowieka i świata wyłania się z dramatów Szekspira; *odnosi ją do filozofii baroku – interpretuje <i>Makbeta</i> jako dramat władzy i namiętności ludzkich

największą jest władza...	– rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego, określa przestrzeń sceniczną, w której rozgrywa się akcja utworu – streszcza przebieg wydarzeń ukazanych w dramacie – charakteryzuje bohaterów, ocenia ich decyzje, wskazuje motywy postępowania; stosuje słownictwo oceniające i wartościujące, uzasadnia swoje sądy – analizuje przemiany osobowości Makbeta i wskazuje źródła jego klęski – porównuje kreacje Makbeta i Lady Makbet – analizuje sposób przedstawienia w <i>Makbecie</i> problemu władzy – odnajduje w dramacie toposy życia-teatru oraz vanitas; odnosi je do ogólnego obrazu człowieka i świata w twórczości Szekspira – rozpoznaje w <i>Makbecie</i> obecność motywu iluzji i dostrzega jego związek z światopoglądem epoki – wykorzystuje w interpretacji dramatu potrzebne konteksty (historyczny, filozoficzny, literacki, egzystencjalny itp.) – wskazuje w <i>Makbecie</i> najważniejsze cechy dramatu Szekspirowskiego (złamanie zasad trzech jedności i decorum, budowa, bohaterowie, nowa koncepcja tragizmu itd.) – dostrzega w utworze obecność fantastyki, realizmu, tragizmu, komizmu itp.); wskazuje właściwe fragmenty – czyta ze zrozumieniem teksty naukowe; wykorzystuje zawarte w nich informacje do pogłębionego odczytania dzieł Szekspira – uczestniczy w dyskusji na temat utworu; formułuje pytania, odpowiedzi, oceny – pisze dłuższą wypowiedź argumentacyjną na temat problematyki <i>Makbeta</i> – zna przynajmniej jedną inscenizację wybranego dramatu Szekspira *i na jej podstawie wskazuje teatralne środki wyrazu artystycznego – relacjonuje przeżycia związane z obejrzanym spektaklem; wykorzystuje słownictwo związane z teatrem – pisze własną recenzję obejrzanego spektaklu z wykorzystaniem właściwego słownictwa i frazeologii – czyta ze zrozumieniem teksty naukowe; wykorzystuje zawarte w nim informacje do pogłębionego odczytania dzieł Szekspira	– *porównuje sposób jego ujęcia problemu władzy przez Szekspira oraz w piśmiennictwie renesansowym – opisuje przemiany zachodzące w psychice Makbeta i lady Makbet, określając środki literackie, jakimi są ukazane – wyjaśnia, dlaczego postaci Makbeta i Lady Makbet stały się ponadczasowymi znakami kultury europejskiej – charakteryzuje język i styl dramatu Szekspirowskiego (m.in. wskazuje słownictwo z różnych zakresów stylistycznych) – wskazuje przenikanie się różnych konwencji stylistycznych (prowadzących do złamania zasady decorum) – porównuje dramat Szekspirowski z dramatem antycznym (na wybranych przykładach) – przygotowuje i wygłasza referat lub prezentację na temat Szekspira, jego dramatów i teatru elżbietańskiego – analizuje tekst naukowy: odczytuje zawarte w nim sensy, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu – porównuje spektakl z literackim pierwowzorem, uwzględniając różne elementy dzieła (przestrzeń sceniczną, bohaterowie, zdarzenia, kompozycja, warstwa ideowa) – formułuje oceny estetyczne – wskazuje teatralne środki wyrazu artystycznego i określa ich związek z koncepcją całości przedstawienia
15. Komedie ludzkich charakterów.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Skąpca</i> Moliera; rozpoznaje jego tematykę i problematykę – streszcza przebieg wydarzeń ukazanych w dramacie – charakteryzuje bohaterów dramatu Moliera, zwracając uwagę na elementy satyry społecznej – tworzy portret psychologiczny tytułowego bohatera	– interpretuje <i>Skąpca</i> jako demaskowanie przed widzami iluzji ludzkich postaw – w postaciach dramatu odnajduje typowych przedstawicieli społeczeństwa XVII-wiecznej Francji; dostrzega realia społeczne – dostrzega sztuczność zakończenia i odkrywa zawartą w utworze przestrożę – pogłębia charakterystykę Harpagona, wykorzystując potrzebne konteksty

	– interpretuje <i>Skapca</i> jako komedię charakterów, odkrywając jednocześnie gorzką wymowę utworu – wskazuje środki artystyczne tworzące portrety bohaterów (np. karykaturę, wyolbrzymienie, środki tworzące komizm) – odnajduje w dramacie różne rodzaje komizmu: komizm sytuacyjny, językowy, postaci – dokonuje szczegółowej, ukierunkowanej analizy i interpretacji wskazanego fragmentu dramatu – wyjaśnia, na czym polega uniwersalna wymowa utworu Moliera – podaje podstawowe informacje o klasycyzmie francuskim XVII w. (na podstawie podręcznika *i samodzielnie znalezionych wiadomości z różnych źródeł) – tworzy wypowiedzi argumentacyjne, formułuje tezy i argumenty – tworzy spójną wypowiedź na temat problematyki utworu we wskazanej formie (np. charakterystyka, rozprawka) – tworząc własny tekst, stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej	– wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>qui pro quo</i> jako formy komizmu sytuacyjnego, ilustruje je przykładami ze <i>Skapca</i> – podaje informacje o Molierze i jego czasach na podstawie podręcznika *i samodzielnie znalezionych wiadomości z różnych źródeł; przedstawia je w postaci referatu ilustrowanego różnymi materiałami – wskazuje w <i>Skapcu</i> cechy dramatu klasycystycznego – opracowuje i wygłasza przemówienie na temat problematyki utworu (np. mowę oskarżycielską przeciw Harpagonowi) – przygotowując wypowiedź, stosuje retoryczne zasady kompozycyjne
16. Dwie miłości – świat i Bóg.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Sonetu V</i> Sępa-Szarzyńskiego oraz wierszy Naborowskiego (<i>Na oczy królowny angielskiej</i>) i J.A. Morsztyna (np. <i>O swej pannie; Do trupa</i>) – przedstawia tematykę i problematykę wierszy, dostrzegając ich związek z światopoglądem baroku – interpretuje wiersze, rozpoznając w nich charakterystyczne cechy stylu barokowego – przedstawia dramatyczny obraz egzystencji człowieka w kulturze baroku (rozdarcie między pragnieniem ziemskich rozkoszy a poczuciem ich nietrwałości); odwołuje się do czytanych utworów – odwołując się do tekstów, wyjaśnia terminy: koncept barokowy, *konceptyzm, marinizm – określa, na czym polegają koncepty stanowiące podstawę wierszy; odnajduje i interpretuje ich puenty – w czytanych wierszach barokowych odnajduje topos miłości i śmierci; *interpretuje sposób jego ujęcia – wskazuje środki stylistyczne typowe dla poezji konceptycznej (np. antyteza, *gradacja, wyliczenie, nagromadzenie, kompozycja łańcuchowa, *ekwiwokacja, *kalambur, figura sumacji) i określa ich funkcje – wskazuje charakterystyczne cechy składni, leksyki i frazeologii czytanych utworów – odwołując się do przykładów poezji i malarstwa, przedstawia sposób ukazywania kobiety w sztuce baroku – wykorzystuje w interpretacji utworów i dzieł sztuki potrzebne konteksty, a	– analizuje i interpretuje wiersze, odnajdując w nich dramatyczny obraz egzystencji człowieka (*odwołuje się do kontekstu światopoglądu epoki) – *w sposób pogłębiony komentuje barokowy obraz dramatycznej egzystencji człowieka ukazany np. w poezji Sępa-Szarzyńskiego – wyjaśnia, w jaki sposób w czytanych tekstach zostały ukazane podstawowe problemy egzystencjalne: miłość, cierpienie, śmierć – podaje podstawowe wiadomości biograficzne o Naborowskim i Morsztynie jako twórcach baroku – *przedstawia marinizm jako nurt w poezji barokowej i podaje podstawowe informacje o jego twórcy – *wyjaśnia pojęcia: poezja intelektualna, wirtuozeria formalna – porównuje sposób ukazania pięknej kobiety w poezji barokowej i renesansowej (odwołując się do znanych utworów) – rozpoznaje i *interpretuje wiersze konceptyczne (marinistyczne) – wskazuje przykłady konceptów w malarstwie – *porównuje funkcje konceptu w malarstwie i poezji (np. na podstawie obrazów Arcimbolda i wierszy Naborowskiego oraz J.A. Morsztyna) – określa koncepcję miłości obecną w barokowej poezji dworskiej; *porównuje ją z innymi znanymi sobie obrazami miłości

	zwłaszcza kontekst filozoficzny i egzystencjalny	– na przykładzie wierszy Naborowskiego wyjaśnia, czym był barokowy manieryzm – wyjaśnia termin akrostych
20. Różnorodność i dziwne piękno baroku. Synteza wiadomości o epoce.	– syntetycznie przedstawia obraz Boga, człowieka i świata w literaturze, sztuce i filozofii baroku – odwołując się do poznanych utworów literackich i dzieł sztuki, przedstawia postawę człowieka baroku wobec śmierci i przemijania – omawia charakterystyczne motywy barokowej literatury i sztuki oraz ich symbolikę – analizuje język i styl poznanych utworów, wskazując w nim cechy typowe dla epoki i autorów – interpretując wybrane dzieła, zwraca uwagę na cechy stylu barokowego (niepokój, ruch, nieład, niejasność, dysharmonia, zmysłowość itd.) – pisze spójną wypowiedź argumentacyjną syntezującą wiedzę o epoce – na przykładzie wybranych przez siebie utworów poetyckich i dzieł sztuki (malarstwo, rzeźba, architektura) syntetycznie omawia cechy sztuki baroku – redaguje dłuższą wypowiedź na temat sztuki baroku, wygłasza ją; stosuje retoryczne zasady kompozycyjne – poprawnie używa terminów: barok, kontrreformacja, sztuka iluzjonistyczna, koncept barokowy, marinizm, *manieryzm itp. – czyta ze zrozumieniem tekst eseistyczny, wykorzystując znalezione w nim informacje do pogłębienia wiedzy o sztuce baroku	– na podstawie poznanych utworów i dzieł sztuki przedstawia barokowe postrzeganie piękna – porównuje dzieła barokowe i renesansowe (pod względem stylu, filozofii, niesionego przekazu) – przedstawia własne propozycje interpretacji poznanych utworów barokowych, uzasadnia je – dociera do różnych źródeł informacji na temat sztuki baroku, znajduje przykłady dzieł barokowych i ich opisów (w dostępnej literaturze przedmiotu, a także na stronach internetowych) – gromadzi, selekcjonuje, porządkuje i syntetyzuje znalezione samodzielnie informacje; tworzy plan własnej wypowiedzi na zadany temat – wygłasza referat na temat sztuki baroku, dbając o jego poprawną, uporządkowaną kompozycję i o komunikatywną formę przekazu – referat ilustruje prezentacją dzieł sztuki przygotowaną w dostępnym programie komputerowym